

Korte lesomschrijving

In deze les staat de vensterplaat over Veelkleurig Nederland centraal. De leerlingen ontdekken aan de hand van deze interactieve vensterplaat welke groepen nieuwe Nederlanders er zijn, waarom ze hierheen zijn gekomen en hoe de multiculturele samenleving er tegenwoordig uitziet.

De aflevering die *Het Klokhuis* maakte over Veelkleurig Nederland biedt een duidelijke en aansprekende introductie op dit veelzijdige onderwerp.

Titel Veelkleurig Nederland

Vak geschiedenis

Canonvenster Veelkleurig Nederland

Tijdvak 10 Tijd van televisie en computer

Tijd/duur 1 lesuur

Doelgroep basisonderwijs groep 5 t/m 8

Groeperingsvorm klassikaal of in groepjes

Leerdoelen

- Aan het einde van de les weten de leerlingen dat er nog nooit zoveel verschillende mensen in Nederland hebben gewoond als tegenwoordig. Ze kunnen de drie belangrijkste redenen hiervoor benoemen (gastarbeiders, vluchtelingen en mensen uit ex-kolonieën).
- Aan het einde van de les weten de leerlingen uit welke landen mensen uit ex-kolonieën en gastarbeiders kwamen.
- Aan het einde van de les kunnen de leerlingen verwoorden wat belangrijk is om te weten over Nederland.
- Aan het einde van de les weten de leerlingen wat er bedoeld wordt met het begrip multiculturele samenleving en kunnen ze in eigen woorden vertellen wat ze hiervan vinden.

Benodigde voorkennis niet van toepassing

Randvoorwaarden

- internet
- voor elke leerling een werkblad

Beoordeling aan de hand van de bespreking van het werkblad

Lesactiviteiten

Introductie

U kijkt ter introductie met uw leerlingen naar de aflevering die *Het Klokhuis* maakte over Veelkleurig Nederland. Vooraf houdt u een kort gesprekje met uw leerlingen over de herkomst van hun (groot)ouders. Welke kinderen hebben

(groot)ouders die niet uit Nederland komen? U vraagt een aantal leerlingen of ze weten waarom hun (groot)ouders hier naartoe zijn gekomen. U vertelt dat er in de aflevering van *Het Klokhuis* ook een aantal redenen voor migratie wordt genoemd. Zijn dit dezelfde redenen als de leerlingen hebben genoemd?

Kern

Na het kijken van de aflevering van *Het Klokhuis* zet u de interactieve vensterplaat van Veelkleurig Nederland op uw digiboard. Het is een straatbeeld van een doorsnee Nederlandse markt. Kunnen de leerlingen aan de hand van de mensen die ze op deze plaat zien, de drie belangrijkste groepen immigranten noemen? Daarna neemt u uw leerlingen mee op ontdekkingstocht, want op deze interactieve vensterplaat is van alles te ontdekken. Wat? Dat leest u in de achtergrondinformatie.

Afsluiting

De leerlingen maken zelfstandig of in groepjes de vragen van de werkbladen. Daarna bespreekt u ze met de leerlingen.

Benodigheden (via entoeen.nu)

- Klokhuisaflevering Veelkleurig Nederland
- Interactieve vensterplaat Veelkleurig Nederland
- Werkblad leerlingen
- Deze handleiding

Antwoorden op de werkbladvragen

- 1 a) Turkije = gastarbeider, Nigeria = vluchteling, Indonesië = ex-kolonie
- b) Ter beoordeling van de leerkracht.
- 2) Ter beoordeling van de leerkracht
- 3 a) 1-2-5
- b) Ter beoordeling van de leerkracht
- 4) Ter beoordeling van de leerkracht

Achtergrondinformatie

Het gebruik van de vensterplaat

De kern van deze les is de vensterplaat van een markt in Nederland. De vensterplaat is een hulpmiddel om informatie over Veelkleurig Nederland aan uw leerlingen over te brengen. De plaat biedt verschillende manieren om dat te doen. Zo kunt u de les afstemmen op de behoeften van u en uw leerlingen.

In de vensterplaat zijn allerlei elementen interactief gemaakt. Deze zijn gemarkeerd met een *i*. Wanneer u op zo'n element klikt, verschijnt er informatie over één bepaald thema in de vorm van een clip, geluidsfragment of afbeelding. Hierbij staat een korte tekst ter introductie. Wie meer wil weten, kan de 'lees meer'-knop aanklikken. Er verschijnt dan een uitgebreidere tekst. U kunt ervoor kiezen om aan de hand van de vensterplaat zelf over Veelkleurig Nederland te vertellen, maar de leerlingen kunnen ook zelfstandig of in groepjes de plaat ontdekken. Alle teksten zijn namelijk geschreven op het niveau van leerlingen uit groep 5 t/m 8. Verder staan in deze handleiding enkele suggesties voor een klassengesprek.

Hieronder vindt u een overzicht van alle interactieve elementen en bijbehorende teksten. De interactieve elementen kunnen in willekeurige volgorde worden aangeklikt, maar voor een klassikale les is de volgorde zoals hieronder weergegeven het meest geschikt.

Informatie op de vensterplaat**i Man voor shoarma-zaak**

Onderwerp: Introductie op immigratie

Beeld: Schooltv beeldbankclip: Immigratie vroeger en nu

Informatie: Nederland is na de Tweede Wereldoorlog een heel kleurrijk land geworden: er wonen tegenwoordig mensen met allerlei huidskleuren. Op het platteland is dat vaak nog wat minder dan in de stad, maar veelkleurig is Nederland inmiddels tot in de uithoeken. Hoe is dat zo gekomen?

Nederland is een land met een heleboel verschillende culturen. Dat noem je een multiculturele samenleving (multi betekent 'veel'). Er wonen in ons land mensen uit maar liefst 190 verschillende landen. Al deze mensen hebben hun eigen eten, kleding, gewoonten, feesten en godsdiensten. Er wordt in ons land veel gepraat over deze multiculturele samenleving: in de politiek, maar

ook door de mensen op straat.

Letterlijke tekst uit de clip: "Na de Tweede Wereldoorlog zijn veel mensen naar Nederland gekomen om hier een nieuw bestaan op te bouwen. Niet alleen vluchtelingen, maar ook mensen die op zoek waren naar welvaart en een beter leven. De mensen die naar ons land waren gekomen en hier zijn gebleven zijn immigranten. De immigranten kwamen vooral uit Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen. Suriname en Indonesië waren ex-koloniën van Nederland. Toen Indonesië onafhankelijk werd kwamen er Indische Nederlanders en Molukkers naar Nederland. Vlak voor de onafhankelijkheid van Suriname kwamen duizenden Surinamers naar Nederland. De Nederlandse Antillen en Aruba zijn Nederlandse koloniën geweest. Veel Antillianen komen naar Nederland om te studeren of te werken. Ze blijven dan vaak ook hier wonen. Allemaal mensen op zoek naar een beter leven. In de jaren '60 en '70 kwamen er veel arbeidsmigranten naar Nederland. Ze kwamen vooral uit Marokko en Turkije. Nederland werd steeds welvarender. Er werd meer geproduceerd en er was veel werk te doen. In Nederland waren niet genoeg mensen om al het werk te doen. Vooral voor laaggeschoold werk waren arbeiders nodig. De Nederlandse overheid ging op zoek naar arbeiders uit andere landen. In de landen rondom de Middellandse zee was veel werkloosheid. Er waren genoeg mannen die wel wilde werken in Nederland. Ze konden in Nederland gaan werken. En als het werk gedaan was zouden ze weer terugkeren naar hun land, Het waren gastarbeiders. Maar velen keerden niet terug. Ze waren gewend geraakt aan het leven hier. In hun geboorteland was weinig welvaart en werk dus bleven ze in Nederland. Nog steeds komen er immigranten naar Nederland. De laatste jaren komt bijna de helft van de immigranten naar ons land omdat ze hier met hun gezin willen wonen of omdat ze trouwen met een Nederlander. De gastarbeiders uit de jaren zestig haalden vrouw en kinderen naar Nederland. Zo werd het gezin herenigd."

Suggestie voor klassengesprek: Wonen de leerlingen in een dorp/stad/wijk die multicultureel is? Wat vinden ze daarvan?

Nederland is een multicultureel land: al die culturen hebben hun eigen gewoonten, godsdiensten, feesten en kleding. Kunnen de leerlingen hier voorbeelden van noemen uit hun eigen omgeving?

i Surinaamse man

Onderwerp: Suriname en de Nederlandse Antillen

Beeld: Suriname onafhankelijk

Informatie: Informatie: Op deze foto zie je koningin Beatrix toen ze nog veel jonger was. Maar het is dan ook een foto van meer dan dertig jaar geleden, uit 1975. De mensen om haar heen zijn Surinamers. Ze zijn heel blij omdat ze vieren dat hun land onafhankelijk is geworden. Het hoort niet langer bij het Nederlandse koninkrijk. Suriname was vroeger een kolonie van Nederland. Maar in 1975 werd het land onafhankelijk. De tijd voor de onafhankelijkheid was spannend. In Suriname wonen veel verschillende volkeren en de mensen wisten niet hoe de onafhankelijkheid zou verlopen. Ze waren onzeker over de toekomst van hun land. En veel mensen vonden het ook moeilijk dat ze moesten kiezen tussen Surinamer of Nederlander zijn. Door dit alles vertrokken rond 1975 meer dan 130.000 Surinamers naar Nederland.

Ook de Nederlandse Antillen en Aruba waren vroeger een kolonie van Nederland. Na de Tweede Wereldoorlog kregen ze steeds meer zelfstandigheid. Toen zijn ook veel mensen uit deze landen naar Nederland gekomen, om er te wonen en te werken.

i Indonesische mevrouw

Onderwerp: Nederlands Indië wordt Indonesië

Beeld: Schooltv Beeldbankclip 'Nederlands-Indië wordt Indonesië'

Informatie: Op 17 augustus 1945 liet Indonesië de wereld weten, dat Nederlands-Indië geen kolonie meer van Nederland was en voortaan Indonesië heette.

Na de onafhankelijkheid van Indonesië kwamen veel mensen naar Nederland. Ze konden of wilden niet langer in Indonesië of op de Molukse eilanden wonen. Mensen bijvoorbeeld die in het Nederlandse leger hadden gezeten of van wie een van de ouders Nederlander was. Ze voelden zich niet langer veilig of prettig in Indonesië.

Letterlijke tekst uit de clip: Indonesië ligt in Zuid-Oost Azië. Vroeger heette het Indië. Sinds 1815 is Nederland de baas in Indië. Het is een kolonie van ons land. In de twintigste eeuw vinden steeds meer Indiërs dat ze hun land wel zelf kunnen besturen. De Nederlanders willen dat niet horen. Indië is van hen.

In 1942 bereikt de Tweede Wereldoorlog ook Nederlands-Indië. Japan staat aan de kant van de Duitsers en verovert al snel Nederlands-Indië. Veel Nederlanders worden in kampen opgesloten. Jappenkampen noemen ze die. Het leven in die kampen is erg slecht. Er is weinig te eten en

veel mensen worden ziek.

In 1945 eindigt de Tweede Wereldoorlog. De Japanners trekken zich terug en de Nederlandse regering wil gewoon weer de macht hebben in Indië. Maar twee Indiërs, Soekarno en Hatta grijpen hun kans. Ze roepen de onafhankelijkheid van Indië uit. Indië moet vrij. De Indiërs willen nu een eigen staat: Indonesië! Nederland stuurt soldaten naar Indië om dat tegen te gaan. Indië is een Nederlandse kolonie en dat moet zo blijven, vindt de regering.

Na vier jaar vechten en honderden doden geeft Nederland de strijd op. De kolonie Nederlands-Indië bestaat niet meer. Het is sinds 1949 een onafhankelijke staat: Indonesië.

i Vrouw met hoofddoek

Onderwerp: Gastarbeiders

Beeld: Gezinshereniging op Schiphol

Informatie: In Nederland wonen veel Turken en Marokkanen. De eerste Turkse en Marokkaanse mannen kwamen tussen 1950 en 1960 naar Nederland om hier te werken. We noemen hen gastarbeiders.

Rond 1950 en 1960 ging het heel goed met Nederland. De Tweede Wereldoorlog was voorbij, de economie begon weer te bloeien en er was veel werk. Er was eigenlijk té veel werk! Er waren extra mensen nodig om al dat werk te kunnen doen. Daarom werden er mensen gehaald uit landen waar weinig werk was: de landen rond de Middellandse Zee. Dat zijn bijvoorbeeld Turkije en Marokko, maar ook Griekenland, Italië en Spanje. Deze mensen waren voor een tijdje te gast in Nederland om te werken. Daarom heten ze gastarbeiders. Als het werk klaar was, zouden ze weer vertrekken.

In 1970 kwam er minder werk. Maar toen waren de gastarbeiders al tien jaar in Nederland, en soms nog langer. Ze waren hier helemaal gewend. En in hun eigen land was er nog minder werk. Daarom bleven ze in hier. Ze lieten hun vrouw en kinderen ook naar Nederland komen. Dat noemen we gezinshereniging.

i Afrikaanse man met pet

Onderwerp: Vluchtelingen

Beeld: Schooltv beeldbankclip: Opvang van vluchtelingen

Informatie: Vanaf 1980 komen er veel vluchtelingen uit de hele wereld naar Nederland. Ook nu nog. Ze vluchten

weg uit hun eigen land, omdat daar oorlog of honger is. We noemen hen ook wel asielzoekers. Als je naar een ander land vlucht, vraag je daar asiel aan. Dat betekent dat je vraagt om bescherming, hulp en een eigen plekje in het nieuwe land.

Letterlijke tekst uit de clip: "Nederland laat niet veel immigranten meer toe. Maar mensen die uit hun land zijn gevlucht omdat hun leven er niet meer zeker is, sturen we niet zomaar terug. Zij kunnen in Nederland asiel aanvragen. Nederland biedt vluchtelingen onderdak. Net zolang tot ze veilig terug kunnen keren naar hun geboorteland. Als een vluchteling asiel aanvraagt wordt onderzocht of hij echt gevaar loopt in het land waar hij vandaan komt. Zo'n onderzoek kan heel lang duren. Tijdens het onderzoek worden de asielzoekers opgevangen in een asielzoekerscentrum. Als Nederland vindt dat een vluchteling geen gevaar loopt in eigen land, wordt hij of zij teruggestuurd. Sommige vluchtelingen willen dat niet en vluchten. Ze duiken onder ergens in Nederland. Ze zijn dan illegaal in ons land. De illegalen proberen te werken en onderdak te vinden, maar lijden een onzeker bestaan. Ze hebben geen vaste woonplek en kunnen elk moment hun baantje verliezen of op straat worden gezet. Ze hebben geen verzekering of uitkering en als de politie ze te pakken krijgt dan worden ze alsnog het land worden uitgezet. Er leven waarschijnlijk zo'n 100.000 illegalen in Nederland."

Suggestie voor klassengesprek: Vinden de leerlingen dat iedereen in Nederland mag komen wonen? Wanneer wel of wanneer niet? Kennen de leerlingen zelf een asielzoeker? Hoe zou het zijn om asielzoeker te zijn en niet te weten of je ergens mag blijven?

i Shoarma-zaak

Onderwerp: Multicultureel eten

Beeld: Foto van shoarma

Informatie: Hoe vaak eet jij nog aardappelen met groente en vlees? Waarschijnlijk geen zeven dagen per week! In Nederland zijn we al helemaal gewend om shoarma, rijst of pasta te eten. We kennen al die verschillende soorten eten door al die verschillende soorten mensen die hier zijn komen wonen. Zij hebben allemaal hun eigen eten meegenomen.

Pasta komt uit Italië, rijst uit Indonesië en döner kebab uit Turkije bijvoorbeeld. We kunnen dat in restaurants eten, maar het ligt ook gewoon in de supermarkt. In Nederland

hebben we al die buitenlandse gerechten wel een beetje aangepast aan onze eigen smaak. Nederlandse nasi is veel minder scherp dan echte Indonesische nasi! En wist je dat heel vroeger, toen pasta hier nog maar net bestond, mensen pasta aten als toetje? Ze lieten het héél lang koken en deden er dan nog suiker bij! Soms ontstaat er een nieuw gerecht door Nederlands en buitenlands eten bij elkaar te doen. Heb je wel eens een patatje kapsalon op? Dat is patat met shoarma, kaas en sla!

Suggestie voor klassengesprek: Kunnen de leerlingen nog meer voorbeelden noemen van lekker eten dat oorspronkelijk niet uit Nederland komt?

i Vrouw met bakfiets

Onderwerp: Inburgering

Beeld: Detail vensterplaat

Informatie: Voordat nieuwe Nederlanders zich echt Nederlander mogen noemen, moeten ze 'inburgeren'. Dat betekent dat ze de Nederlandse taal moeten leren, maar ook hoe we hier met elkaar leven en welke dingen hier belangrijk zijn.

Inburgeren is sinds 2007 verplicht in Nederland. Dat doe je onder meer door het volgen van een inburgeringscursus. Je leert op deze cursus als eerste de Nederlandse taal. Je moet namelijk Nederlands kunnen lezen en schrijven, maar ook kunnen spreken en verstaan. Dat is belangrijk, want anders kun je niet echt meedoen in Nederland. Je kunt dan geen brood bestellen bij de bakker bijvoorbeeld, of een praatje maken met de burens. En je kunt dan ook niet goed werken.

Inburgeren betekent ook dat je weet hoe de dingen gaan in Nederland. Dat je niet mag bellen in de auto, bijvoorbeeld. En dat je 112 moet bellen als er een ongeluk is gebeurd. Of dat je op het gemeentehuis moet komen vertellen als je een kindje hebt gekregen. Aangifte doen, noemen we dat.

Aan het eind van de inburgeringscursus moet je examen doen. Als je dat haalt, krijg je een verblijfsvergunning. Dan heb je officieel toestemming om in Nederland te blijven. Maar als je zakt, krijg je een boete. En je krijgt voor een korte tijd een verblijfsvergunning, bijvoorbeeld maar voor één jaar. In die tijd moet je het inburgeringsexamen nog een keer doen.

Suggestie voor klassengesprek: Hoe belangrijk vinden de leerlingen het dat nieuwkomers Nederlands leren, iedereen kan toch Engels?

Vinden de leerlingen dat nieuwkomers per se moeten inburgeren? Waarom wel of niet?

i Tulpenstalletje

Onderwerp: Multiculturele geschiedenis

Beeld: Foto van tulpenvelden

Informatie: Tulpen zijn echt Nederlands. Dacht je dat? Toeristen denken dat ook. Ze kopen zelfs plastic nep-tulpen om mee naar huis te nemen. Maar die echte Nederlandse tulpen komen helemaal niet uit Nederland! Ze zijn heel lang geleden uit Turkije gekomen. Al heel lang heeft Nederland contacten met andere culturen. Dat kwam door de handel. Nederland handelde met veel verre landen. Nederlandse kooplieden voeren er met een boot naartoe en namen allerlei dure en mooie spullen mee terug. Tulpen uit Turkije bijvoorbeeld! Maar ook peper, kaneel en thee uit Indonesië. Dat werd voor veel geld in Nederland verkocht. Er is een tijd geweest dat een tulpenbol bijna net zoveel kostte als een huis! Dat er mensen uit andere landen in Nederland komen wonen, is ook niks nieuws. Al in de zeventiende en achttiende eeuw kwamen er veel vluchtelingen uit Frankrijk en het zuiden van Nederland (wat nu België is) naar Nederland. Hier was veel werk, en mensen mochten hier denken en geloven wat ze wilden. Maar er zijn ook Nederlanders in andere landen gaan wonen. Tussen 1800 en 1950 bijvoorbeeld. Toen zijn veel mensen met de boot naar Amerika vertrokken en daar blijven wonen.

Suggestie voor klassengesprek: Als de leerlingen in een ander land zouden gaan wonen, wat zouden ze dan in ieder geval willen meenemen of willen blijven doen? Zijn dat typisch Nederlandse dingen?

Kijk ook eens op www.entoen.nu/veelkleurignederland voor nog meer clips en afbeeldingen bij het canonvenster Veelkleurig Nederland.

Daar vindt u ook (jeugd)literatuur, links naar gerelateerde websites en informatie over de andere canonvensters.

